

DERENGÉS

A pannonhalmi Szent Márton-bazilika
belső átalakításának befejező üteme

Élesen csattan bele az üres térbe

a kamera zárszerkezete.

Állunk fent az orgona karzatának

szűkösségében és nézünk valamit,

ami éppen színültig töltődik fel neszekkel,

fényekkel,

az ima hangjaival,

árnyakkal,

áhitattal.

Szöveg **MARTINKÓ JÓZSEF**

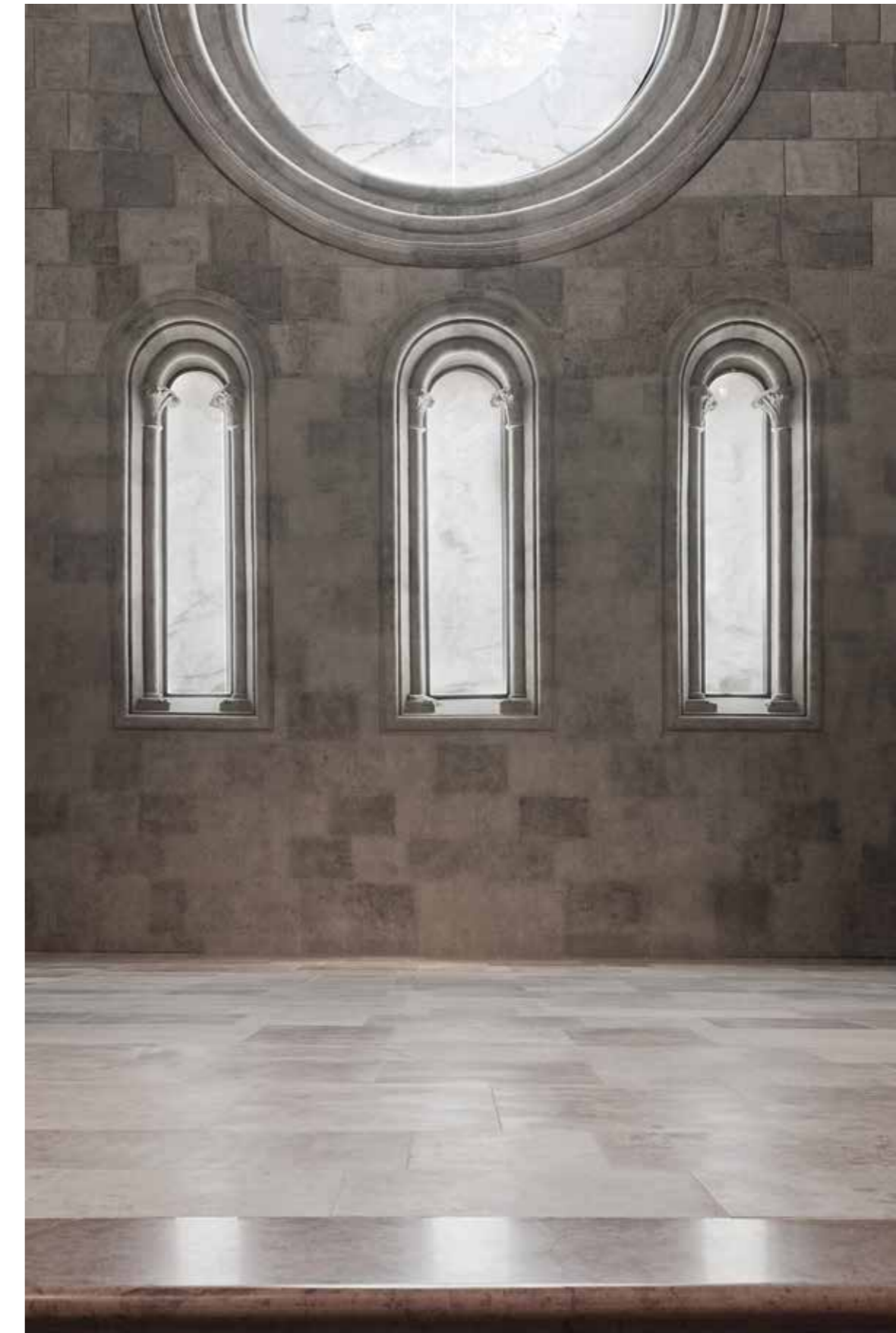
Építész **JOHN PAWSON**

Fotó **BUJNOVSZKY TAMÁS**

Egy dalszöveg részlete jut eszembe: „most, a por mutatja a szél testét...” Megfoghatatlan és mégis jelenlévő. A pannonhalmi Szent Márton-bazilikában zajló munkálatok eredményét 2012-es őszi, jubileumi számunkban mutattuk be olvasóinknak. Évtizedes folyamat zárult le akkor majdnem egészében. A szerzetes közösség gondolatait tolmácsoló Bazilika Műhely kiérlelt programot fogalmazott meg az építészek számára. Ennek a programnak jelentős része megvalósult ugyan az első ütemben, egy fontos elemének megvalósulását azonban műemlékvédelmi aggályok akadályozták. 2015 végén ezek az akadályok elhárultak az elől, hogy a szentély terében lévő 19. századi baldachint kivegyék innen, így a bazilika legmagasabb pontján „üres tér”, funkcionális értelemben egy karzat jött létre. Így végül a bazilika belső tere liturgikus és esztétikai értelemben is kiteljesedhetett, a meghatározott építészeti program megvalósult.

Pannonhalma kortárs építészeti törekvéseivel a hazai zsurnálkritika nagy terjedelemben és az átlagot jóval meghaladó színvonalon érkezett az elmúlt években. Ehelyütt a bazilika terének átalakításának részleteire nem térnénk ki. Elég felidézni a tisztuló nyugat-keleti tengelyt, a belső tér nyugat-kelet irányú fellépcsőzését, amiben az élet és a szentség hármassága is megidéződik. Nyugaton a torony alatti keresztelőkút szintjével indul az út, majd a középső két szint következik a plánossal, a szerzetesi padokkal, az oltárkövel és az ambóval, végül a Mennyei Jeruzsálemet megtestesítő „szentély” szintjére emelkedik fel. Ennek a szintnek a tere most már üres. Pontosabban nem az, de az úr igen összetett.

Megszólítani az üres teret. Van-e ennél nehezebb feladat egy építész életében? Van-e egyáltalán más feladat egy építész életében? Itt a bazilika keleti falának ónix ablakain áttörő fény

derengésében értem meg, hogy az építészeti fizikai dimenziói csak eszközök, amivel a tér valódi, lényegi minőségére mutathat rá az alkotó. Egyedül állok a derengésben. Egyedül az üres térben. Nincs fizikai kapaszkodó, csak a lelkiek maradtak. Igaza lehet azoknak az értelmezéseknek, miszerint ezen a helyen, a Szent Hegy előképének szánt üres magaslaton állva a fényben még sincs egyedül az ember. Az építés elérte célját.

Vezető építész tervező:

John Pawson

Felelős tervezők:

Csillag Katalin, Gunther Zsolt

Építész munkatárs:

Kiss Anna Sára

Építész munkatársak:

Stefan Dold, Szűts Nóra